

IJssel moet het doen met het water dat overblijft

Bronnen: weekblad Schuttevaer en dagblad De Gelderlander, bewerking Jan Huisman

Rijkswaterstaat is bezig met een onderzoek naar de waterverdeling van de Rijn in Waal, Nederrijn/Lek en IJssel. Volgens schippers gaat er bij laagwater minder water naar de IJssel. Hoewel de hoogwatersituatie het hoofddoel van het onderzoek is, komt er wellicht ook meer duidelijkheid over de laagwaterverdeling.

Rijkswaterstaat stelt dat het te vroeg is om te concluderen dat de IJssel bij laagwater lager is dan vroeger. Een dergelijke vergelijking is nog niet onderzocht. Als het zo zou zijn dat er bij laagwater structureel minder water naar de IJssel gaat, dan zijn daar meerdere mogelijke oorzaken voor te geven. Oplossingen zijn echter niet zo een-twee-drie voorhanden.

Schippers moesten in het najaar van 2015 afladen op de minst gepeilde diepte op de IJssel, 10 cm minder dan zij vroeger gewend waren. Zij denken dat het probleem al langer speelt. 'Ze hebben in de jaren '90 de bochten op de Waal bij Erlecom en Nijmegen uitgediept voor de zesbaksduwvaart. De Waal pakt al sinds die tijd meer water en dan blijft er minder voor de IJssel over.'

Een woordvoerder van Rijkswaterstaat schetst het hele plaatje: Bij de Pannerdense Kop vindt de eerste waterscheiding plaats. De Bovenrijn splitst zich daar in Pannerdens Kanaal en Waal. Bij hoogwater gaat twee derde naar de Waal en een derde naar de IJssel en Nederrijn/Lek, bij laagwater gaat er relatief meer naar de Waal. Het kan zijn dat er nu meer naar de Waal gaat dan vroeger. RWS kan deze verdeling niet rechtstreeks beïnvloeden.

Dan volgt de tweede splitsing bij de IJsselkop, waar bij hoogwater grofweg 2/9 deel van het totale Rijnwater naar de Nederrijn en Lek gaat en 1/9 naar de IJssel. Hier heeft RWS wel een kraan waaraan kan worden gedraaid en dat is de stuw bij Driel.

Stuw Driel is de kraan waarmee Rijkswaterstaat de waterverdeling tussen IJssel en Nederrijn/Lek kan regelen

Bij laagwater gaan eerst de stuwen van Amerongen en Hagestein in werking, zodat na Driel een vast peil ontstaat.

Rijkswaterstaat faciliteert met dit vaste peil de scheepvaart op de Nederrijn en Lek. Als de afvoer bij Lobith onder de 1600 kuub per seconde komt (NAP +8,65m), dan wordt de stuw bij Driel ingeschakeld. Dit doet RWS om ervoor te zorgen dat de IJssel zo lang mogelijk goed bevaarbaar blijft. Van die 1600 kuub gaat ongeveer 1285 kuub naar de Waal, 285 kuub naar de IJssel en 30 kuub naar Nederrijn/Lek. RWS probeert bij laagwater stuw Driel zo te bedienen, dat zo lang mogelijk nog een afvoer van 285 kuub per seconde naar de IJssel in stand blijft. Maar bij laagwater moet op Nederrijn en Lek een minimum waterafvoer van 30 kuub per seconde worden afgevoerd. Dat water dient meerdere belangen en daarover zijn afspraken gemaakt. Zo moet het peil worden gehandhaafd voor het bevaarbaar houden van het stuwpannd Driel-Amerongen en moet er in de zomer water naar Amersfoort, waar de grachten moeten worden doorgespoeld om de stad leefbaar te houden.

Wat overblijft nadat die 30 kuub eraf is, gaat naar de IJssel en dat kan bij extreem laag water extreem weinig zijn. Het is dus zo dat de IJssel het moet doen met wat overblijft

als Waal en Nederrijn/Lek zijn gevoed. Het afgelopen jaar geeft wel een vertekend beeld. Het was de afgelopen herfst extreem laag water. Dan blijft er weinig water over voor de IJssel.

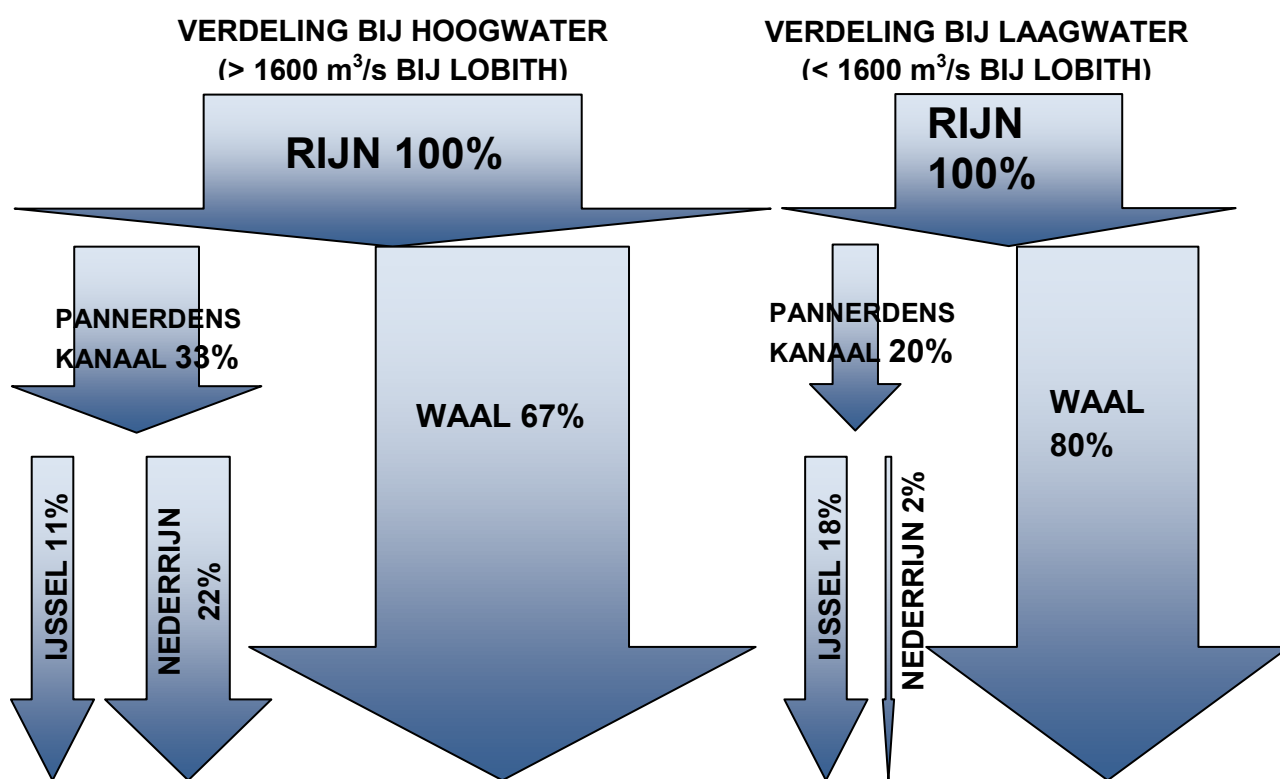
Het stuwprogramma is al aangepast. RWS: 'We blijven bij dezelfde peilen de stuwen inzetten en dat zou eigenlijk pas bij lagere standen moeten als je naar de afvoeren bij Lobith kijkt. Maar dan zou de IJsselwaterstand nog lager worden en dat wilden we niet.'

Oplossingen van het probleem, zoals een stuw in de Waal, aanleg van een kanaal of

geul, of het ophogen van de bodem van de Waal moeten volgens RWS niet van RWS maar van de minister komen. 'Die bepaalt het beleid. Rijkswaterstaat kan nu alleen de stuwen zo bedienen dat de bestaande afspraken over de waterverdeling over de Rijntakken bij laagwater worden nagekomen.'

Overigens klaagden niet alleen schippers dit najaar over het lage water in de IJssel. Ook boeren in Oost-Nederland hadden er problemen mee dat er te weinig water was.

Bij WSV De Engel weten ze daar ook alles van... (JHU)

Waterverdeling over de rivieren, gebaseerd op de getallen in het artikel, getekend bij gelijke afvoer van de Gelderse IJssel (illustratie Jan Huisman)

Wetenswaardig: De stuwen en sluisen bij Hagestein, Amerongen en Driel zijn resp. in 1960, 1965 en 1970 in gebruik genomen. Ze zijn dus tussen de 46 en 56 jaar oud en aan onderhoud toe. De drie sluisen en stuwen liggen 25 kilometer uit elkaar en ze hebben een verval van 3 meter. De stuw bij Driel wordt "getrokken" (open gezet) bij een waterstand van NAP +10,0m bij Lobith, die van Amerongen en Hagestein bij NAP +11,4m. De Drielse stuw is gemiddeld 75 dagen per jaar open, de andere twee gemiddeld 25 dagen. Het onderhoud omvat de vizerdeuren, de elektronica, de machinerie en het schilderwerk. Er komt een nieuw bedieningskantoor in Amerongen. Vanuit die post worden de drie stuwen en sluisen straks bediend. Ook worden de sluisen aangepast voor langere schepen, dit gebeurt buiten het recreatie-seizoen. Het complex Hagestein wordt als Rijksmonument zo veel mogelijk in de originele staat gehouden. De hele operatie moet 3 jaar duren en is begroot op 100 miljoen euro.